

v sviloreji je razlika velika: l. 1868. je pridelala 80.000 metr. cent., l. 1893. pa 1.127.000 metr. centov kokonov. Primerjaje navedena števila vidimo, da je Ogrska v kmetijstvu, in s tem v blagostanju zadnjih 30 let velikansko napredovala; dočim se druge države trudijo, da tekom let povzdignejo vrednost pridelkov in izvoza za par, če gre najviše za kakih 20 do 30%, znaša ta razlika v Ogrski do 400%. In še enkrat rečemo: to vse gre na naš račun; kakor Ogrska napreduje, tako moramo mi nazadovati, mi in nikdo drug; kajti mi moramo od Ogrske imenovane pridelke in še mnogo drugih jemati, ker jih sami nimamo dovolj, in ker nam od drugod radi carine še dražje pridejo, in mi se moramo dati od Ogrske kmetijsko uničiti, ker med Avstrijo in njo ni carine. Naši kmetijski pridelki ne pridejo do tiste vrednosti, kakor nas stanejo, in vsled tega našega kmetijstva mora sčasoma biti konec.

Nič manj kakor v kmetijstvu, je Ogrska zadnjih 30 let napredovala tudi v velikem obrtu, kar se prav lahko ume. Sladkorja se od naše strani danes uže skoro nič ne uvažuje, ker ga Ogrska uže sama 6krat toliko prideluje kakor l. 1882.; med tem ko je Ogrska l. 1889. morala se kupiti sladkorja za 5 mil. gold., da je pokrila svojo domačo porabo ga je leta 1895. že izvozila v druge države za 2½ mil. gold. Do predkratkim smo se izvažali v Ogrsko stroje; danes ne le da naših izdelkov ne potrebujejo, ampak s svojimi se nam uže vsiljujejo. Isto velja o kemičnem velikem obrtu, jedino tkanine še zdaj uvažamo, ali kako dolgo!

Končajmo! Učenjaki strokovnjaki so izrekli, da je ozirom na razvoj kmetijstva in velikega obrta in vsled tega tudi državnih financ Ogrska zadnjih 30 let tako velikansko napredovala, da v vsej zgodovini ni najti nič podobnega. In na čegav račun? Če bi Ogrski samo pri uvažanju žita morali plačevati le polovico tiste carine, ki jo nam plačujejo druge države, in še manj, znašalo bi to na leto okoli 50 mil. gl., in za ravno to vsoto bi mi dače na leto manje plačevali; kje pa je carina za druge uvoznine?

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Državni zbor se je v sredo otvoril. Vsi politiki mu prerokujejo le kratek čas zborovanja. Nemški poslanci bodo zopet začeli razgrajati, a sedanji ministerski predsednik tega ne bode mirno gledal.

Češko. Mladočeška poslanca Adamek in Slavik sta odložila svoje poslanske mandate. Vročekrvni življi si pridobivajo med češkimi volilci vedno več naklonjenosti. — Nemška mesta so hotela ustanoviti medsebojno zvezo v korist svojih teženj, a je namestništvo ni dovolilo.

Gornje-Avstrijsko. V Lincu zborujejo odposlanci avstrijske socijaldemokratske stranke. Širokoustijo se, kaj so že vse dosegli za ljudstvo. Žal, da ljudstvo o tem ne ve ničesar.

Štajarsko. Nemške kroge je osupnil odločen korak vlade, da si je upala razpustiti graški mestni zbor. Da bi vlada že prej napela močnejše strune proti Nemcem, ne bi ji sedaj delali toliko preglavic.

Koroško. Deželni predsednik je pri deželni vladi in okrajnih glavarstvih upeljal nedeljski počitek. — Nemcem v Spodnjem Dravbergu ne ugaja prav, da je sedaj trg v slov. rokah. No, se bodo že morali privaditi.

Kranjsko. Odbor katoliško-političnega društva v Ljubljani se je poklonil novemu knezu. Vladiki je živahno delovanje društva porok, da se za Slovence bližajo boljši časi.

Vnanje države.

Vojska. Ljudje, ki skrbno zasledujejo boj med Španijo in ameriškimi državami, so

bili čez binkoštno praznike v veliki negotovosti, kaj se je pač zgodilo v tem času na španjsko-ameriškem bojnem polju. Kajti sobotni časniki so prinesli brzozjavno poročilo, da je ameriško brodovje pretekli petek pod poveljstvom Sampsona bilo popolnoma uničeno po španjskem generalu Cerveri. Najnovejša poročila pa ničesar ne vedo povedati o kaki bitki med sovražnim brodovjem. Bržkone je bila novica docela zlagana. Le toliko je gotovega, da Španjci slepe Amerikance s poročili o gibanju svojega brodovja, a Amerikanci slepe Španjce. Oslepljeni smo torej tudi mi, ki priobčujemo in čitamo ta poročila.

Italijansko. Ker se katoliška cerkev sočutno briga za ubogo, stradajoče ljudstvo, obdolžili so jo brezumni državniki, da so tudi njeni služabniki krivi zadnjih krvavih nemirov na Italijanskem. Sv. oče so to podlo obrekovanje krepko zavrnilo v pismu do milanskega nadškofa. — Zunanji minister Visconti nekaterim tovarišem ni bil všeč, ker ni hotel privoliti še v krutejšo preganjanje katoliške cerkve. Zato je dal ostavko, z njim vred pa tudi celo ministerstvo.

Francosko. V St. Etienne se je odkril spomenik vojakom, ki so izgubili življenje v nesrečni francosko-nemški vojski l. 1870. Predsednik republike je imel političen govor, v katerem je naglašal, da se Francoska noče vmeševati v španjsko-ameriške zadeve.

Belgijsko. Katoličani so pri zadnjih državnozbornih volitvah zopet sijajno zmagali. V zbornici bodo imeli celo številnejšo večino kot dosedaj.

Srbsko. Prvotne volitve so izpale za vlado jako ugodno. Govori se, da bo imela dvetretjinsko večino. A ta večina ne bo izražala mišljenja večine v prebivalstvu, kajti volitve se delajo po vladnem pritisku.

Bolgarsko. Odpadniku knezu Ferdinandu se ne dopada trdno prijateljstvo med Rusijo in Avstrijo, zato pa mešetari okoli z raznimimi vladarji na Balkanu.

Cerkvene zadeve.

Antonij Bonaventura,

knez in škof ljubljanski.

(Dalje.)

Šesta nedelja po Velikinoči, dne 22. maja, bil je krasen spomladanski dan. Kakor na predvečer po »večni luči,« tako so v nedeljo zjutraj zvonovi vseh ljubljanskih cerkva — in teh ni malo — glasno oznanovali praznik slovesnega vstoličenja novega kneza, dr. Jegliča. Do pol 10. ure se je zbralo okoli stolnega kapitola ljubljanskega razven tamošnjih gg. bogoslovcev do 150 čč. mašnikov, svetovnikov in redovnikov iz raznih krajev, da spremijo škofa v slovesnem obhodu iz škofje palače v stolno cerkev. Vernega ljudstva se je zbralo pa med tem zopet na tisoče in tisoče »pred škofijo« ali na glavnem trgu. A vkljub tolikim množicam ni bilo zapaziti najmanjšega nereda.

Ob pol 10 uri se je začel lepo razvrščen obhod pomikati proti stolnici. Spremljalo ga je prekrasno pritrkovanje zvonov in goreča molitev pobožnega ljudstva. Medtem so se bili v prostrani stolni cerkvi zbrali g. c. kr. deželni predsednik baron Hein s svojimi svetovalci in uradniki, več c. kr. generalov in častnikov, razni sodnijski in drugi ces. uradniki, deželni glavar g. Oton Detela z deželnim odborom, šolska in druga oblastva.

Ko novi škof prestopijo cerkveni prag, jim podajo stolni prošt, preč. g. dr. Leonard Klotfutar, škopilnik z blagoslovljeno vodo, potem pa sivi starček zapojejo še s krepkim glasom: »Te Deum laudamus,« Bogu v dolžno zahvalo, da ima osirotela vladikovina zopet svojega vladiko. Med krasnim petjem stolnega pevskega zbora se pomika slavnostni obhod

proti velikemu altarcu. Greoč premilostivi škof s svojim spremstvom pobožno počastijo presv. R. T. v kapeli na evangelijski strani. Pri velikem altarcu pa odpojejo preč. g. stolni prošt za vsprejemanje novega škofa določene molitve. Novi knezškof so se zdajci podali na lepo pozlačen škofov sedež in so tako slovesno vzeli v posest škofjo stolico ljubljanske škofije.

Zdajci je pristopil stolni prošt g. dr. L. Klotfutar ter je v gladkem latinskem nagovoru počastil novega kneza in škofa v imenu duhovščine ljubljanske škofije. Prevzvišeni vladika so tukaj odgovorili v mladeniško naidušeni latinsčini ter so pozdravili mnogoštevilne duhovnike kot rojak, kot oče, kot brat in kot od Boga poslan škof, vspodbujajoč jih k medsebojni ljubezni, k ljubezni do udanih vernikov, k ljubezni do raznih nasprotnikov. Škofove besede so segale globoko do src. Sè solznimi očmi so se približali č. duhovniki škofjemu prestolu, da se poklonijo v vsej ljubezni in udani pokorščini svojemu novemu nadpastirju.

Na to stopijo presvetli knez z mitro na glavi in pastirsko palico v roki na prižnico, da se v poljudni domači govorici predstavijo milemu svojemu narodu. Izdali so se kot posebnega častilca Marijinega. Po njeni priprošnji upajo ne le sami priti k Jezusu, ampak tudi mnogo svojih ovčic k njemu pripeljati. »Po Mariji k Jezusu«, to je njihovo geslo.

Svoj slovenski govor so završili z nekaterimi nemškimi stavki, s katerimi so zagotovili Nemce svoje škofije, da bodo za njih dušni blagor jednako skrbeli, kakor za blagor svojih rojakov-Slovencev.

Po pridigi je bila slovesna pontifikalna sv. maša in ob njenem koncu papežev blagoslov s sv. odpustki. Častita duhovščina je na to spremila premilostivega kneza in škofa skozi natlačeno cerkev in polne hodnike v škofjo palačo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Nekoliko o medu.

Vsled velikega napredka, s katerim se lahko ponaša čebelarstvo, omogočila je iznajdba takozvanega »metalnega stroja« (Schleudermaschine) pripravljati med, najboljše pridelke čebel, na prijeten in snažen način, ne da bi ga morali oprijemati z rokami. — Čebelar je ravno vsled te iznajdbe v stanu, na lahek način razvrstiti med po mnogovrstnih rastlinah, iz katerih se dobiva, v med od akacij, lip, cvetja sadnega drevja, detelje, cvetic itd. — Za časa, ko cvetejo raznovrstne rastline, je treba čebelarjem samo z »metalnim strojem« med, katerega so nabrale čebele, odločiti iz satov, prazno satovje pa postaviti zopet nazaj, da jih napolnijo čebele.

Na ta način pridobljen med (Schleuderhönig) je najbolj čisti in lepi med, kateri se vobče more pridobiti. Tak med je brez cvetnega prahu, voska, svitel, ima prijeten duh, in sladek, dišeč okus. Barva tega medu se ravna po cvetju, iz katerega je pridobljen.

Med od travnih cvetic in cvetja sadnega drevja je svitlorjav, med od akacij temnorumen, med od detelje svitlorumen, med od hajdine in hoj pa temnorjav.

Pravi »metalni med« je v začetku žilavotekoč in se da pri livanju potegniti v niti, katere se ne trgajo. Sčasoma postane debel in tekoč, koncem pa, če je že stal dolgo, kristalizuje in postane trd. Da med kristalizuje in postane trd, je gotovo znamenje, da je pristen. Da postane kristalizovan, trd med zopet tekoč, treba je samo postaviti posodo z medom v vodo in to polagoma segreti. Razven »metalnega medu« pripravlja se tudi »pogačni med,« to je oni med, kateri se najde še v voščenih čebelinih pogačah.

Mnogo ljudij je krivega mnenja, da je samo pogačni med pravi, tekoči ali kristalizovani pa ponarejen. To mnenje je popol-

noma krivo; čebelar, kateri ponareja «metalni med», ponareja lahko tako tudi «pogačni med».

Da se pravi med ne pokvari, treba ga je vedeti tudi spravljati na pravi način. Posode, v katerih se nahaja med, kakor čebri, lonci in steklenice, morajo biti pokrite, da ne pade nič v med; postavijo naj pa se v hladen, suh in zračen prostor. Po zimi treba jih je varovati pred mrzloti, po letu pred preveliko vročino. Tudi kruhove drobtine se ne smejo vmešati v med, ker ta zavrže in se skisa. Da pa ne morejo mravlje do medu, treba je posuti pepela okoli posod, v katerih je med shranjen.

Med je hrana, da mu ni druga jednaka, kar se tiče lahkega prebavljanja, hranilne snovi in dobrega okusa. Med preide brez zaostanka v krv, služi v tej pri njeni kemični izpremembi za gorkoto telesa in za razvijanje krepke in čile moči ter je potemtakem najizvrstnejša hranilna snov, katero poznamo. Kar pa pridobimo z medom za naše telo, to je naše, in s tem gospodari življenska moč v nas po svoji želji in volji. Če se zdi turistu, da je vsled medu, za zajutrek zaužitega, veliko bolj čil, kakor doma, to ni prazna domišljija; on je zaužil z vsako žlico medu več hranilne zaloge, kakor pa doma z najboljšim mlekom. Pristni med stori človeško truplo sveže in krepko. Človeško telo, zlasti telo otrok, rabi veliko množico toplote pouzročujočih snovij; in te nam da med v obilici. Otroci si zategadelj velikokrat poželijo sladkarij, katere imajo v sebi toploto pouzročujoče snovi. Mesto da spolnite to željo z bonbončki in drugimi sladkarijami dvomljive kakovosti, uporabite najčistejši pridelek narave — med.

Medu pa ne vidi rad na svojej mizi samo zdrav človek, ampak tudi bolniku služi kot zdravilo ali bolje rečeno, kot pomoček. Koliko trpečih si je že s par žlicami medu odpravilo kašelj, prsne, vratne in mnoge druge bolezni; koliko starejim osebam, katere trpijo vsled tesnobe v prsni, in to največkrat in najbolj v noči, je majhna žličica medu olajšala njih bolezen. Bolnik išče pomoči, kjer more. Marsikateri pije vodo kuhanih korenin in listja raznovrstnih rastlin. Zakaj bi drugi ne dali prednosti medu, kateri je najbolj fino in najbolj dišeče, kar nam ponuja cvetoča narava.

Proti hripi in kašlju je najboljši čaj od lipovega cvetja, mešan z medom.

Ako se vname grlo, je pripraven prilivaj «žajbelj-čaja», mešan z medom.

Kdor ima pljučno bolezen, naj vzame med vsako jutro na tešče, mešan pa mora biti z ribanim hrenom. Tudi sok listja rastline trpotec, mešan z dvakrat toliko medom in zelo kuhan, naj se zauživa pravilno, ker je že velikokrat pripomogel k zdravju bolanih pljuč ali sploh prsne bolezni.

Mnogo ljudi, kateri so bolehal na želodcu, bilo je že rešenih starih želodčnih krčev, ker so pravilno uživali med. Čaj od rastline «pelin» in med, odstrani bolečine v želodcu in krepki prebavne organe.

Otrokom, katerim se rado zapre, dajte čaj od rastline «Fenchel», pomešan z veliko medom. Odraščeni naj se v jednaki bolezni poslužujejo medu in čaja od listja rastline «Sennes».

Pri oteklinah naj se med zmeša z žitno moko v gosto testo in se naj položi na oteklino; ta kmalu premine.

A ne samo kot zdravilo, ampak tudi kot hrano ga lahko rabimo in sicer kot sladilo kave, čaja, mleka itd. mesto sladkorja. Med, dobro mešan s surovim maslom, in načrtan na kruh ali žemljo, radi jedo odrasli in otroci, in tudi prav dobro tekne.

Sejmi. Dne 5. junija: pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Dne 6 pri Št. Juriju ob južni železnici, v Turniščah, v Mariboru levi breg. Dne 7 v Radgoni, v Kapelah pri Brezicah. Dne 8 v Lučah, Štrasu, Sv. Marjeti na dravskem polju, Sv. Martin pri Slovengradcu.

Dne 10 v Marku pri Laškem, Trbovljah, Turniščah (svinjski), na Pilštanju.

Dopisi.

Iz Celja. (Novo društvo.) Kakor je že vsem cenj. bralcem «Slov. Gospodarja» znano, ustanovilo se je v Celju novo «Delavsko podporno društvo». Namen novega društva je vzvišen. Naše društvo bo prirejalo po celem slov. Štajarju shode, na katerih se bode razmotrivalo socijalno vprašanje s krščanskega stališča. Skrbelo se bo za to, da se povsod, kjer je le količkaj kaka potreba, ustanovijo podružnice, tako da se zdravo socijalno gibanje zanese med ves narod. Društvo je namreč tako osnovano, da se lahko povsod ustanovi podružnica, kjer se le 10 udov javi. Društvo bo tudi v slučaju nezgod podpore delilo in to za borih 10 kr., katere vsak redni ud na mesec društvu plačuje. Ti dospevki so res tako mali, da bi s temi ne mogli dolgo računati, pa ker upamo, da bode pristopilo k društvu veliko število podpornih udov, se ne bojimo, da bi društvo ne moglo zadostovati svoji nalogi.

Vsi rodoljubi in rodoljubkinje ste torej lepo prošeni, da po možnosti podpirate to prekristno društvo. Naše društvo bo nabrani denar obračalo v dobre namene in ne bo delalo, kakor sociji, kateri krvavo zaslužene delavske krajarje prikladajo židovskim kapitalistom in njih vodjem à la Adler, Ellenbogen e tutti quanti. Ako bi bili socijalistični delavci tiste krajarje, katere so deloma krščenim, deloma nekrščenim judom zdajali, skupaj nabirali, bi imeli danes že takšen fond, katerega obresti bi tisoče invalidov lahko preživele. Ker pa tega niso storili, nimajo zdaj od tistega denarja nič družega kot nezadovoljnost, razburjenost in pohujšanje.

Da krščanski delavci popravimo, kar je zamujenega in kar se še da popraviti, zato pa pristopite, dragi rojaki, v obilnem številu k društvu kot podporni ali ustanovni člani. Snujte tudi podružnice po celi deželi. Čim hitreje se bomo družili, tem preje bomo preperečili delovanje naših nasprotnikov.

Kjer si želijo rodoljubi osnovati podružnico, naj se blagovolijo za natančnejša pojasnila obrniti na «Delavsko podporno društvo v Celju, Gosposke ulice, št. 13.» Od tam se bodo dajala radovoljno vsa natančnejša obvestila, kako se naj snujejo podružnice. Toraj na veselo svidenje pri kaki podružnici!

Krščanski socijalist.

Iz Jarenine. (Novo društvo.) Nek slovenski list opisuje v uvodnem članku «Meja se pogreza» žalostno stanje našega naroda tu ob meji med Mariborom in Muro in predlaga, naj se ustanovi v Mariboru osrednje politično društvo s podružnicami po župnijah. Tudi mi si želimo osrednjega političnega društva za celi politični okraj Maribor in bi tako društvo že moralo davno živeti, pa z nasvetovanimi podružnicami ni nič, ker snovanje takih nasprotuje § 33 društvenih postav. To bi člankar pač moral vsaj vedeti. —

Priznati moramo z žalostjo, da smo obmejni branitelji Slovenstva bili doslej od mariborskih rodoljubov le slabo podpirani v našem narodnem boju. Le redko so zahajali med nas ter budili naše ljudstvo! Seveda je tudi res, da mariborski Slovenci nimajo med nami posestev in vsled tega tudi volilnih glasov ne kakor Nemci. To je za nas velika nesreča, kajti naši nasprotniki imajo ravno na mariborskih posestnikih največjo zaslombo.

Šentilska župnija je skoraj vsa v nasprotnih rokah, v naši župniji je prišla 5. maja Pesnica v njih oblast, kar pa je od nas dalje proti zahodu, pa je tako že dolgo vse v rokah naših največjih nasprotnikov. Pri volitvah na Pesnici smo Slovenci storili svojo dolžnost — nismo spali — in so si posebno mnogo prizadevali naši vrli možje Weingerl, Šmirmaul, Zupanič in Sekol, toda zmagali

so nasprotniki, pa le vsled lažij in pritiska. Da je nezavednost na eni strani, na drugi pa odvisnost v denarnem oziru od nasprotnikov, posebno od Flucherjeve «Vorschuss-Casse» na Ravnici, gnala nekatere v nasprotnikov tabor, smo z žalostjo opazili in prav tu spoznali potrebo političnega društva.

In res se že snuje kat. politično in gospodarsko društvo s sedežem v Jarenini, čegar delokrog bo obsegal vse obmejne župnije političnega okraja mariborskega. Ker v Mariboru nihče nič ne začne v tem oziru, potreba pa je že skrajna, smo tu za mejo začeli mi. Društvo bo pospeševalo politični in gospodarski napredek, branilo in varovalo, kar še je naše, in skušalo izgubljene postojanke nazaj pridobiti, bo torej velikega pomena za mejo. Zato se nam čudno dozdeva, kako more člankar nekega slovenskega lista, mesto da bi z veseljem pozdravil ta pojav, primerjati društvo z možnarji, nastavljenimi „po toči“; vidi se, da tukajšnjih krajevnih razmer prav nič ne pozna. Mi pa upamo, da bo društvo, čegar pravila so se pred kratkim vladi v potrjenje odposlala, začelo v nedavnem času res podobno možnarjem krepko streljati zoper liberalne nemškutarke megle, da zabrani, da ne bo toča nemškutarstva in brezverstva pobila naših lepih obmejnih slovenskih krajev, kateri so še v naših rokah.

Iz Kozjega. (Neznosne razmere.) Nekje na spodnjem Štajarju leži prijazen trg. V tem prijaznem trgu prebiva neprijazen grajščinski oskrbnik. O tem neprijaznem oskrbniku bomo peli danes kratko pesem. Ta grajščinski oskrbnik, katerega imamo v mislih, vzbuja dan za dnevom s svojim vedenjem silno nevoljo ne samo med priprostim narodom, temveč tudi med tržani oboje narodnosti. V svoji veliki zagrizenosti tepta v blato vse, kar je slovenskega in cerkvenega ter hujska ljudi proti cerkvi in Slovincem. Akoravno je grajščina dolžna cerkvi pripomagati, vendar ne da oskrbnik ne vinarja, ne kamna. Ko ga pretekli dni poprosi cerkveni ključar kamenja za cerkveno skarpo, zaklel se je ošabnež, da niti enega kamena ne dá. Vsled tega se je vnela silna nevolja v srcu slehernega poštenega človeka. Ne pogleda ga nikdo več ne Nемеc, ne Slovenec, izvzemši njegovi dolžniki, ki trepetajo pred mogočnim tujcem. Ne malo nevolje je vzbudil oskrbnik tudi pri obrtnikih, ker si je zopet sezidal — hišo, katera mu bo služila za gostilniško in mesarsko obrt. Človek, ki ima itak že vse žepe napolnjene s slovenskim denarjem, hoče s tem novim podjetjem spraviti naše obrtnike ob zadnji zaslužek. Sevé, ako bi bilo naše ljudstvo tako zavedno, da bi pri takem človeku ničesar ne hotelo kupovati, bilo bi dobro. Pa kaj, da smo Slovenci v tem pogledu daleč, daleč zadržani! Najhujše pa je še to, ker se je omenjeni tujec med Slovenci do cela vgnezdil nakupivši si med nami posestva. Te sitne pijavke se ne bomo nikdar otesili.

O kakem zagrizenem davkarju ali kakem privatnem uradniku nas vedno navdaja upanje, da ga veter gotovo enkrat zanese drugam, o tem pa nimamo nobene nade, ker ima med nami svoje hiše in svojo zemljo. Žalostna nam majka!

Iz slovengraškega okraja. (Šola v Golavabuki.) Višja oblast hoče po vsej sili staviti podružno šolo v Golavabuki na Pohorju. «Slov. Gospodar» je že povedal, da komisija strokovnjakov ni našla pripravnega prostora za šolo. Krajni šolski svet v v Šmartnu in občinski zastop Golavabuka sta se v dveh sejah izrekla zoper novo šolo iz sledečih uzrokov: 1. Občina Golavabuka plačuje že «kloster» v Šmartnu, namreč šolo, ima torej pravico do nje; ko bi se tudi nova podružna šola po sile postavila, bi stariši svoje otroke mimo nove šole v Šmartnu pošiljali, kakor jih sedaj pošiljajo. 2. Na štiri-razrednici v Šmartnu so boljše učiteljske moči, se torej otroci več naučijo, v take gore bi težko dobili kakšnega izvrstnega učitelja. 3. Hoja je silno težavna; po zimi ve-